

Què és un parc

Pere Condom Vilà

Hi ha una visió global sobre què és un parc científic i tecnològic. Prové de l'experiència mundial assolida en l'ús dels parcs (qüestió a la qual s'ha fet referència en altres pàgines d'aquesta mateixa revista) i es concreta en les definicions aportades per diverses associacions, com la International Association of Science Parks (IASP), que agrupa més de 350 parcs de 72 països diferents. Els elements comuns en aquestes definicions són els següents: 1) un parc s'associa i es relaciona amb una universitat, i promou la transferència del coneixement que aquesta produeix; 2) un parc afavoreix la creació i el desenvolupament d'empreses basades en el coneixement i la tecnologia, i 3) finalment, un parc aporta, directament o indirectament, serveis avançats de suport als usuaris que s'hi ubiquen.

Totes les definicions remarquen els mateixos aspectes: un parc és un espai de qualitat pel que fa a imatge, infraestructures i serveis avançats, que aporta valor i avantatges competitiu als usuaris, i que remarca la proximitat entre ells com un element essencial per explotar els anomenats *spillovers* del coneixement; un lloc on es promou la creació i el creixement d'empreses intensives en R+D; un entorn de relació entre grans companyies i petites empreses tecnològiques, amb promoció de contactes i relacions tant formals com informals, etc. En definitiva, els parcs aporten un medi que facilita, per proximitat, la innovació i la difusió de coneixement. Se sustenten en els actors relacionats amb la R+D i la innovació que hi són presents (universitats, centres de recerca i empreses), en uns

Un parc s'associa i es relaciona amb una universitat, de la qual en promou la transferència del coneixement; afavoreix la creació i el desenvolupament d'empreses basades en el coneixement i la tecnologia; i aporta serveis avançats de suport als usuaris que s'hi ubiquen

L'Edifici Narcís Monturiol, al fons, fotografiat des de l'Edifici Jaume Casademont. (Foto: MMV).

Els parcs no poden ser una iniciativa única. Un dels seus objectius és consolidar zones que competeixen sobre paràmetres relacionats amb la nova economia. Es consolida el concepte d'entorn del coneixement

espais i unes infraestructures de qualitat i en uns serveis avançats que milloren la capacitat competitiva dels seus usuaris.

Però cal tenir en compte que els parcs no poden ser una iniciativa única: han de ser una actuació més entre moltes altres que desenvolupa un determinat entorn geogràfic per competir en l'economia del coneixement. L'objectiu és consolidar zones que competeixin sobre paràmetres relacionats amb la nova economia. Tots els agents d'aquesta àrea geogràfica han d'actuar coordinadament i amb una àmplia varietat d'actuacions simultànies. Es consolida el concepte d'*entorn del coneixement*, que implica l'extensió dels parcs científics i tecnològics tradicionals a un espai més ampli que el de les seves pròpies parets, una idea molt apropiada per a regions que volen canviar el seu model de competitivitat.

D'altra banda, és una evidència que la transferència de tecnologia es produeix principalment en sectors i en empreses on la capacitat competitiva està determinada per la innovació; més en concret, en empreses i en sectors en els quals la innovació es basa en la R+D. Atès que un parc científic té, per definició, la missió de promoure la transferència de coneixement, ha d'atreure empreses que tinguin la possibilitat de relacionar-se amb les entitats i els organismes

d'investigació presents al parc. Per tant, un parc no pot integrar qualsevol tipus d'empresa.

Tal com es pot intuir, l'espai, els edificis, no són l'element diferencial d'un parc científic i tecnològic. És el fenomen que alguns autors han anomenat *desmaterialització*: els parcs atorguen cada vegada menys importància relativa a aquest espai físic i més a les sinergies i a la diversitat de centres i als serveis de valor afegit.

Els darrers anys, en el món dels parcs científics i tecnològics es remarca el paper de les universitats i la funció d'incubació de noves empreses basades en el coneixement. Tot això passa en un context global, a l'empara de les tecnologies de la informació i les comunicacions i en el marc d'una major implicació en els projectes del sector privat; per exemple, amb la comercialització i gestió dels espais i els edificis.

L'espai, els edificis, no són l'element diferencial d'un parc científic i tecnològic, sinó que cada vegada donen més importància a les sinergies i a la diversitat de centres i als serveis de valor afegit

El Parc Científic i Tecnològic de la Universitat de Girona

La conscienciació de la conveniència de crear un parc científic i tecnològic a Girona va sorgir a final dels anys 90. En aquells moments, l'aleshores rector de la UdG, Josep M. Nadal, i el president

Una vista del Parc. (Foto: Mia Masgrau).

La diversitat de promotors del Parc fa que sigui un projecte molt més important per a Girona que cap dels diversos parcs ubicats a Barcelona ho és per a aquella gran ciutat. Per a una ciutat de la mida de la nostra, un parc científic i tecnològic és un projecte essencial

del seu Consell Social, Jaume Casademont, buscaven una major implicació de la Universitat amb el seu entorn. La memòria del Consell Social de la Universitat de l'any 1999 recull un discurs de Casademont on aquest es refereix al parc com una idea llargament gestada. Inicialment es pretenia ubicar-lo a Montilivi. Finalment, la decidida implicació de l'Ajuntament de Girona va portar el projecte a la zona de la Creueta. L'àrea es va començar a urbanitzar el 2003; l'edifici Jaume Casademont es va iniciar el 2004 i es va acabar el 2007. Precisament, el setembre d'aquell mateix any es va inaugurar el Parc amb la posada en funcionament d'aquesta construcció. Un any més tard es va celebrar l'acte d'inauguració del Centre d'Empreses i l'octubre de 2009 va tenir lloc el de l'Institut Català de Recerca de l'Aigua. Ara, a la primavera de 2010, es posa en marxa l'edifici Narcís Monturiol.

Les entitats promotores del Parc són la Universitat de Girona i el seu Consell Social, l'Ajuntament de Girona, la Cambra de Comerç de Girona, la Diputació de Girona i la Federació d'Organitzacions Empresariales de Girona. Aquesta diversitat de promotors és el factor que destaca amb més força quan es mira el projecte al detall: malgrat que la UdG és el soci principal del projecte, és una iniciativa de tot un territori. Això significa que el Parc és un projecte molt més important per a Girona que cap dels diversos parcs ubicats a Barcelona ho és per a la ciutat comtal. Es tracta d'un fet rellevant. Per a una ciutat de la mida de la nostra, un parc científic i tecnològic és un projecte essencial.

El Parc de Girona adopta un model de negoci basat en el lloguer d'espais relativament petits. No es fonamenta en la cessió o venda de terrenys on les empreses puguin construir edificis propis, un model que sí que han adoptat altres parcs. Els tipus d'espais actuals al Parc de Girona són laboratoris, tallers i oficines. Avui, en els primers mesos de 2010, en aquests espais hi ha 50 empreses, 30 grups de recerca i 10 entitats diverses. En total, doncs, són ja 90 els usuaris allotjats al Parc. I hi treballen prop de 1.000 persones. El Parc encara no ha completat el desenvolupament de la seva primera fase. Tal com s'ha comentat, l'edifici Monturiol s'està posant en marxa, i durant el 2010 s'acabarà el centre dedicat a la recerca en biotecnologia alimentària. La previsió és que al final d'aquesta fase, al Parc –en els seus sis edificis– hi haurà uns 130 usuaris, una mica més de la meitat dels quals seran empreses i la resta grups i centres de recerca i entitats diverses. S'espera que aquests usuaris portin cada dia al Parc unes 1.500 persones.

Però el Parc, en la seva configuració actual, hauria de ser la llavor d'un procés constant d'expansió, que a poc a poc ajudi a configurar un territori en el qual la ciència, la innovació, la tecnologia, el coneixement en general, siguin una variable competitiva. Aquest procés de creixement s'hauria de sustentar en nous models de participació empresarial en el projecte. Altres parcs ja ho han fet, com s'ha dit abans. Així, es tracta per exemple de compatibilitzar el model actual de negoci, el de lloguer d'espais ja construïts, amb un altre que permeti la cessió o la venda de terrenys per tal que siguin els mateixos usuaris els que edifiquin les seves infraestructures.

Els actuals edificis

El Parc, en la seva configuració actual, consta de sis edificis, que sumen més de 35.000 m². Es descriuen breument a continuació.

L'Edifici Jaume Casademont, amb una superfície de 8.300 m², concentra bona part dels grups de recerca de la Universitat de Girona. Acull també diverses entitats, una dotzena d'empreses en procés d'incubació i organismes de serveis, com és el cas de l'Oficina d'Investigació i Transferència Tecnològica de la Universitat i el seu Trampolí Tecnològic.

El Centre d'Investigació en Robòtica Submarina de la UdG és una iniciativa en un camp de recerca en el qual la institució i els seus investigadors tenen renom mundial. L'edifici, d'uns 800 m², disposa d'una piscina amb sistemes d'il·luminació i generador de turbulències, i d'una sala submergida que permet l'observació dels treballs.

Edifici Jaume Casademont. (Foto: MMV).

Edifici Centre d'Investigació en Robòtica Submarina de la UdG. (Foto: Mia Masgrau).

Edifici Centre d'Empreses. (Foto: MMV).

*Edifici Narcís Monturiol.
(Foto: Arxiu Masgrau-Yani).*

El centre dedicat a la biotecnologia alimentària, d'uns 2.000 m², s'està enllestit en aquests moments. Es pretén que en el futur es converteixi en un referent en la R+D en el camp alimentari. Complementarà els actors que actualment ja treballen en aquesta àrea, aportarà valor a un dels principals sectors industrials del nostre entorn i contribuirà a promoure la necessària diferenciació i especialització del territori.

El Centre d'Empreses és l'edifici més gran del Parc, amb uns 11.000 m². En espais que es denominen *tecnològics*, acull laboratoris, centres de recerca i departaments tècnics d'empreses. Un part de l'edifici són oficines, i hi ha també 1.000 m² de laboratoris –que constitueixen l'aposta del Parc pel sector de la biotecnologia– i 1.000 m² de tallers.

L'Edifici Narcís Monturiol és una edificació d'uns 9.500 m² dedicada al sector TIC-Media. Hi conviuran grups i centres de recerca, petites empreses, algunes de les quals s'allotjaran en la incubadora de l'edi-

Edifici Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA). (Foto: MMV).

fici, i grans companyies del sector. L'edifici inclou infraestructures singulars, com un plató de televisió d'uns 1.500 m².

Finalment, el Parc inclou l'edifici de l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA), de més de 5.000 m³. L'ICRA és un centre de recerca d'alt prestigi científic, amb personalitat jurídica pròpia i promogut per la Generalitat de Catalunya, la Universitat de Girona i l'Agència Catalana de l'Aigua. La Fundació de l'ICRA té per objectiu dur a terme recerca i transferència de coneixement en un camp, el de l'aigua, cada dia més vital. El fet de ser un centre amb personalitat jurídica pròpia respon al nou tipus d'universitat que s'està configurant arreu. La *nova universitat*, conceptualment denominada *emprenedora*, promou centres de gestió privada, orientats a projectes i basats en objectius i resultats.

Tots aquests edificis contenen diverses infraestructures científiques i tecnològiques, que són un dels pilars fonamentals d'un parc i que es posen a disposició tant del sector públic com de les empreses. Esmentem, per exemple, els Serveis Tècnics de Recerca de la Universitat de Girona, el Medialab, amb el 3DLab i la plataforma 3DTV, el plató de televisió, la zona Biotech, etc.

Els serveis

Els edificis, encara que siguin singulars, no constitueixen per si mateixos un element diferencial ni d'un parc ni d'un territori. Però és evident que són necessaris llocs de qualitat –tant des del punt de vista de disseny com del de prestacions– per dur a terme una activitat relacionada amb la ciència, la tecnologia i la innovació. El Parc aporta aquest entorn als usuaris que s'hi instal·len. Hi ha sales de reunions, sales de videoconferències, diversos auditoris amb una capacitat total per a unes 700 persones, restaurants i cafeteries, servei de seguretat i vigilància, amb accés als espais durant les 24 hores del dia, més de 850 places d'aparcament, molt bones comunicacions telemàtiques, amb fibra òptica pròpia i redundants, canalitzacions lliures de fibra fosca, connexió a Internet a través

L'Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA) és un centre de recerca d'alt prestigi científic, amb personalitat jurídica pròpia. Aquest fet respon al nou tipus d'universitat que es configura arreu

El Parc ajuda els seus usuaris a trobar finançament per als projectes de R+D i a certificar les activitats de R+D+I de cara als incentius fiscals, dóna suport a la internacionalització de la tecnologia, a través de la Xarxa Internacional de Parcs, i promou l'atracció de talent emprenedor internacional cap al territori

del Centre de Supercomputació de Catalunya, amb els enllaços que ofereix l'Anella Científica, etc.

Totes aquestes instal·lacions proporcionen una sòlida base de treball, partint de la qual, l'èmfasi de l'estructura gestora del Parc es posa en els denominats *serveis de valor afegit*, relacionats directament amb la innovació i la tecnologia. En aquest apartat el Parc ajuda els seus usuaris a trobar finançament per als projectes de R+D. Durant els 2 anys i mig que fa que el Parc està en funcionament, les empreses que allotja han aconseguit ajuts per un import que supera els 5 milions d'euros. Al Parc, els usuaris troben també suport per certificar les seves activitats de R+D+I de cara als incentius fiscals. Sense redundar en les accions que altres institucions duen a terme, es dóna suport a la internacionalització de la tecnologia, a través de la Xarxa Internacional de Parcs, i es promou l'atracció de talent emprenedor internacional cap al territori, amb un projecte conjunt amb la Diputació de Girona. Es presten serveis de suport a les joves empreses basades en el coneixement, directament des de la Fundació del Parc o des d'usuaris com el Trampolí Tecnològic de la Universitat o el Consorci de Vivers d'Empreses. El mateix Parc aporta, a l'Edifici Jaume Casademont, espais d'incubació per a projectes de diverses disciplines i, a l'Edifici Monturiol, una incubadora TIC-Media. Aquest darrer centre disposa també d'uns espais de *co-working* per a emprenedors amb projectes en una fase molt inicial, de preincubació. Diàriament en el Parc hi ha activitats de difusió i formació relacionades amb la innovació i la tecnologia. Les jornades, les trobades, els actes i les visites són constants, i fomenten la relació i el treball en xarxa. Passen pel Parc en aquests moments anualment unes 6.000 persones per assistir a aquest tipus d'esdeveniments.

La clusterització de la tecnologia

D'acord amb la idea esmentada al principi d'aquest article, el Parc és un actor més dels diversos que a Girona treballen per concretar un territori actiu en l'economia del coneixement. La mateixa Universitat, l'Ajuntament, la Diputació, la Cambra, la FOEG, AENTEG..., tots aquests actors i altres treballen per construir un territori que doni oportunitats econòmiques basades en la innovació i el coneixement. El Parc té, doncs, aquesta visió del territori i duu a terme projectes orientats a clusteritzar la tecnologia. Exemples d'aquest tipus d'iniciatives són els següents:

- El clúster TIC-Media de Girona, que pretén donar rellevància i promoure el sector a Girona, coordinant els agents locals i connectant-los amb l'entorn TIC-Media de Barcelona.
- Un clúster de l'aigua, una idea similar a l'anterior, al voltant del potent Institut Català de l'Aigua.
- El projecte Biotech, que dóna suport a la biotecnologia empresarial i complementa l'aposta que Girona fa pel futur Campus de la Salut, amb un nou Hospital Trueta, la Facultat de Medicina i l'Institut de Recerca Biomèdica.

*Vista de nit del doble espai central de
l'Edifici Centre d'Empreses.
(Foto: Mía Masgrau).*

Mirant cap al nord i complementant la visió internacional d'una Girona forta en turisme, indústria i serveis, es treballa per traslladar la visió d'un territori adequat per a una empresa basada en el coneixement. És l'ús de la ciència i la tecnologia com a elements de promoció del territori.

La Tech Park Alliance és un dels instruments del Parc dirigits a aquest objectiu. Dóna suport a la internacionalització de la tecnologia localitzada al Parc, però també atreu empreses estrangeres cap a Girona. Actualment aquesta Xarxa està formada pels parcs següents: Incuba Science Park (Dinamarca), Leiden Bio Science Park (Holanda), Louvain-la-Neuve Science Park (Bèlgica), RTZ Köln Science Park (Alemanya), Sussex Innovation Centre (Anglaterra) i el Parc Científic i Tecnològic de la Universitat de Girona. Per a una iniciativa com aquesta, i per tant per connectar Girona a nuclis tecnològics globals, és clau el paper de l'aeroport i dels nombrosos vols que la companyia Ryanair té des de Girona.

També se sustenta en les bones connexions internacionals el programa Develop Your Talent, dut a terme de forma conjunta pel Parc i per la Diputació de Girona. El programa ofereix espais de treball al

Parc i habitatge a la ciutat de Girona a empreses o a emprenedors individuals que vulguin fer créixer en aquest entorn companyies basades en el coneixement, en diversos camps d'especialització. Totes aquestes actuacions orientades a promoure internacionalment una marca d'una Girona basada en el coneixement es veuen afavorides per la proximitat amb Barcelona. El Parc treballa, doncs, per reduir al mínim la distància tecnològica entre les dues ciutats. L'objectiu és que la percepció sigui, pel que fa a la innovació i la tecnologia, que és el mateix ubicar-se a Barcelona que a Girona. De fet, qüestions com el preu o la qualitat de vida juguen clarament a favor de Girona.

Mirant cap al sud, doncs, es duen a terme accions per atreure empreses tractores, que s'instal·lin al Parc, generin activitat al seu entorn i facilitin el desenvolupament de les empreses locals.

És essencial també atreure dependències de centres de recerca i centres tecnològics actualment ubicats a Barcelona. El Parc de Girona i la Universitat tenen actualment diversos processos oberts per atreure actors públics i privats.

El futur

A mitjà termini, el Parc tindrà els seus sis primers edificis totalment consolidats, amb unes 1.500 persones que hi treballaran en els àmbits de recerca, innovació i tecnologia. Haurem iniciat també un procés d'expansió per ampliar les instal·lacions actuals. D'altra banda, els propers anys el Parc haurà ajudat a crear diverses noves empreses basades en el coneixement, que donaran feina a graduats de la Universitat i contractaran serveis als proveïdors locals. Diverses d'aquestes companyies tindran un caràcter multidisciplinari: seran tecnològiques però també incorporaran coneixement i persones de les àrees humanística i social. Algunes tindran un impacte de mercat que superarà els àmbits català i estatal i ens lligarà amb l'entorn global. Avui, en la primavera de 2010, una empresa localitzada al Parc prepara la seva sortida immediata a borsa, al Mercat Alternatiu Borsari (MAB), i es convertirà així en la primera biotecnològica espanyola amb presència en aquest mercat. Aquest cas segurament es repetirà en el futur. També, a mitjà termini, un parell de grans empreses hauran ubicat una seu en el Parc. Aquestes empreses actuaran de tractores i generaran noves oportunitats de feina i de col·laboració a les empreses locals, sempre en el terreny del coneixement i la tecnologia. Finalment, els sectors i les empreses actualment existents hauran aprofitat les estructures del Parc per fer-se encara més competitives.

En els propers anys el Parc haurà ajudat a crear diverses noves empreses basades en el coneixement, que donaran feina a llicenciats de la Universitat i contractaran serveis als proveïdors locals. Algunes tindran un impacte de mercat que superarà els àmbits català i estatal i ens lligarà amb l'entorn global

Pere Condom Vilà

*Director General
Parc UdG*